

2017-07-13
N2017/04768/JM

Näringsdepartementet

Konkurrensverket

103 85 Stockholm

Uppdrag att, inom ramen för livsmedelsstrategin, kartlägga och analysera förhållanden som begränsar konkurrensen i den svenska livsmedelskedjan

Regeringens beslut

Regeringen uppdrar åt Konkurrensverket att analysera konkurrenssituationen och funktionssättet hos marknaden för livsmedelsproduktion och livsmedelshandel. I detta ligger att särskilt kartlägga och analysera förhållanden som begränsar konkurrensen på den svenska marknaden för livsmedel och jordbruksprodukter.

Konkurrensverket ska:

- belysa förekomsten och konsekvenser av så kallade otillbörliga affärsmetoder (UTP) i den svenska livsmedelskedjan, som de beskrivs i Europaparlamentets resolution av den 19 januari 2012 om obalanser i livsmedelskedjan (2013/C 227 E/03) och EU-kommissionens Grönbok om otillbörliga affärsmetoder i B2B-leveranskedjan för livsmedel och icke-livsmedel (COM[2013] 37 final), i den utsträckning affärsmetoderna kan antas påverka eller vara ett uttryck för konkurrensförhållandena på aktuella marknader,
- belysa effekterna för konkurrensen inom olika segment med hänsyn till utvecklingen av så kallade egna varumärken (EMV),
- belysa konsekvenser av digitalisering och e-handel samt den ökade transparens som utvecklingen medför liksom vilka kvarvarande informationsasymmetrier som förekommer på marknaden för livsmedel och jordbruksprodukter,

- analysera konsumenternas förutsättningar att genom sitt agerande bidra till en mer välfungerande konkurrens, bl.a. med hänsyn till tillgång till jämförande information om produkter, kvalitet och priser,
- belysa utvecklingen av koncentrationen i olika handelsled liksom betydelsen och omfattningen av internationell handel med livsmedel i den utsträckning det påverkar den svenska marknaden,
- belysa hur nyetablering i butiksledet har utvecklats liksom den lokala konkurrensen mellan butiker om konsumenter,
- belysa omfattningen av avsteg från de traditionella lantbrukskooperativa principerna och i vilken utsträckning detta påverkar konkurrensen på marknaden och marknadens funktionssätt samt,
- föreslå åtgärder som kan vidtas på olika nivåer för att förbättra konkurrensen, motverka förekomsten av otillbörliga affärsmetoder i den utsträckning dessa kan antas påverka eller vara ett uttryck för konkurrensförhållandena samt stärka de mindre företagens ställning i leverantörskedjan.

Vid genomförandet av uppdraget ska Konkurrensverket samråda med de myndigheter, organisationer och företag som verket bedömer berörs av utredningen. Statens jordbruksverk, Statistiska centralbyrån och länsstyrelserna ska löpande och i nödvändig utsträckning bistå Konkurrensverket med statistik och faktauppgifter för uppdragets ändamålsenliga genomförande. I arbetet med att belysa otillbörliga affärsmetoder ska Konkurrensverket särskilt beakta dagligvaruhandelns dubbla roll som både distributör och konkurrent på marknaden för livsmedel.

Uppdraget är en åtgärd inom livsmedelsstrategins strategiska område konsument och marknad och ska bidra till en väl fungerande konkurrens i livsmedelskedjan (se regeringens bedömning i avsnitt 8.3 i prop. 2016/17:104). Konkurrensverket ska redovisa hur insatsen bidrar till målet för det ovan nämnda strategiska området samt till det som anges under regeringens bedömning i propositionen.

Konkurrensverket ska redovisa uppdraget senast den 21 juni 2018. Rapporten ska lämnas till Regeringskansliet (Näringsdepartementet) samt Statens jordbruksverk.

Konkurrensverket får för uppdragets genomförande använda högst 2 miljoner kronor 2017. Kostnaderna för uppdraget ska belasta utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel, anslaget 1:15 Konkurrenskraftig livsmedelssektor, anslagspost 6 Övriga åtgärder inom konkurrenskraftig livsmedelssektor. Medlen betalas ut efter rekvisition ställd till Kammarkollegiet. Rekvisitionen ska ske senast den 1 december 2017. En ekonomisk redovisning av uppdraget ska ske senast den 28 februari 2018 till Regeringskansliet (Näringsdepartementet). Medel som inte har utnyttjats ska återbetalas till Kammarkollegiet på bankgiro 5052-5781 senast den 28 februari 2018. Redovisning, rekvisition och återbetalning ska hänvisa till diarienumret för detta beslut.

Skäl för regeringens beslut

Regeringen beslutade den 26 januari 2017 prop. 2016/17:104 En livsmedelsstrategi för Sverige – fler jobb och hållbar tillväxt i hela landet. Strategin omfattar hela värdekedjan, från primärproduktion till konsument och ska bidra till att potentialen i svensk livsmedelsproduktion nyttjas fullt ut.

Regeringen anser att en väl fungerande konkurrens är en förutsättning för lönsamhet och tillväxt i livsmedelskedjan. Konkurrens bidrar till ett effektivt nyttjande av samhällets resurser, gör det möjligt för nya företag att komma in på marknaden och stärker de svenska företagens förmåga att hävda sig på internationella marknader.

Regeringen har även uppmärksammat den debatt om maktförhållanden och otillbörliga affärsmetoder i livsmedelskedjan som förs på EU-nivå samt har tagit del av slutsatserna i Konkurrensverkets tidigare rapporter Mat och marknad – från bonde till bord (rapport 2011:3), Mat och marknad – offentlig upphandling (2011:4) och Offentlig upphandling av mat (2015:1) samt Konkurrenskraftsutredningens slutbetänkande Attraktiv, innovativ och hållbar – strategi för en konkurrenskraftig jordbruks- och trädgårdsnäring (SOU 2015:15) om att det finns vissa förhållanden som försämrar konkurrensen på marknaden för livsmedel i Sverige.

På regeringens vägnar

Sven-Erik Bucht

Johannes Östborn

Kopia till

Statsrådsberedningen/SAM

Justitiedepartementet/L2

Utrikesdepartementet/HI

Finansdepartementet/BA, KO, OU och SFÖ

Näringsdepartementet/AS, DL, FJR, FÖF, HL, JM, KSR, RTS och SUN

Kammarkollegiet

Länsstyrelserna

Statens jordbruksverk

Statistiska centralbyrån